

دانشگاه کردستان
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
گروه روانشناسی

عنوان:

مقایسه‌ی اثربخشی ترکیب شناخت‌درمانی گروهی و رژیم‌درمانی با رژیم‌درمانی
در افزایش خودکارآمدی و کاهش وزن زنان مبتلا به چاقی

پژوهشگر:

حمیدرضا ساسان‌فر

استاد راهنما:

دکتر فرزین رضاعی

دکتر فرشته موتابی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی گرایش بالینی

اسفند ماه ۱۳۹۰

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق موضوع
این پایان نامه (رساله) متعلق به دانشگاه کردستان است.

تعهد نامه

اینجانب حمیدرضا ساسان‌فر دانشجوی کارشناسی ارشد رشته روانشناسی گرایش بالینی دانشگاه کردستان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی گروه روانشناسی تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان‌نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از جایی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید بوده است.

با تقدیم احترام

حمیدرضا ساسان‌فر

۱۳ / /

تقدیم به

کردستان فرزندان ایران

تقدیرم به

همسرم تمام هستر لام

تقدیرم به

دکتر فرزیغ رضاعر

به پاسر تمام مهر و دانشر که از او آموختم.

و تقدیرم به

همه راعضار گروه در مانر لام که اللهم بفضلر مع در تمامر

مراحل ایغ پروهنر بودند.

سپاسگزاری و قدردانی

در مسیر پژوهش و نگارش این مطالعه، از یاری بسیاری از اساتید، همکاران و آشنایان بزرگوار بهره برده‌ام و به رسم ادب، ضمن ذکر نام محترمشان، مراتب سپاس و قدردانی قلبی خودم را از محضرشان ابراز می‌دارم.

از پدر و مادرم، برای همه‌ی لطف و محبت تمام این سالها و خصوصا تلاش آنها برای تهیه سه نسخه اصلی کتاب بک بسیار سپاسگزارم و بر دستان پرمهرشان بوسه می‌زنم.

از تمام زحمات اساتید گرانقدرم جناب آقای دکتر فرزین رضاعی و سرکار خانم دکتر فرشته موتابی صمیمانه تشکر می‌کنم. تردیدی ندارم که مسیر این مطالعه بدون راهنمایی‌های این بزرگواران تغییر می‌کرد.

از دکتر عبدالرضا پازوکی - ریاست محترم مرکز تحقیقات جراحی‌های کم‌تهاجمی - به خاطر حمایت‌های بی‌دریغ‌شان کمال تشکر را دارم.

از دکتر محمد حسن ابوالحسنی و دکتر غلامرضا محمدی فارسانی که در مداخله‌ی رژیمی این پژوهش، این‌جانب را یاری رساندند، بسیار ممنون و سپاسگزار هستم.

از پروفسور جودیت بک - ریاست مرکز انستیتو درمان‌شناختی رفتاری بک - و دבורا بک - مسئول بخش رژیمی انستیتو بک - که چه حضوری و چه به صورت مکاتبه‌ای، جوابگو سئوالات این‌جانب در مورد این مطالعه بودند، تشکر می‌کنم.

در ادامه مراتب قدردانی خود را از اساتید، همکاران و دوستان عزیزم که هر کدام به هر نحو در این مطالعه مرا یاری رسانده‌اند، ابراز می‌دارم:

اساتید محترم: دکتر حمید پورشریفی، دکتر سلیمانی، دکتر خیرالله صادقی، دکتر سمیه مخبر، استاد بزرگوار هژیر و دوستان عزیزم: آقایان جواد جبارزاده، سید علی تقوی و جلیل شهابی و همکاران محترم: سرکارخانم - ها پیشگاه، ابراهیمی، میر، فرجی.

... و همه‌ی کارکنان محترم مرکز تحقیقات جراحی‌های کم‌تهاجمی.

چکیده

مطالعه‌ی حاضر به مقایسه‌ی اثربخشی ترکیب شناخت‌درمانی گروهی و رژیم‌درمانی با رژیم‌درمانی به تنهایی در افزایش خودکارآمدی و کاهش وزن زنان مبتلا به چاقی پرداخته‌است. ابتدا با توجه به روش نمونه‌گیری هدفمند و با بررسی و ارزیابی‌های اولیه از پرونده‌ی مراجعه‌کنندگان به کلینیک چاقی مرکز تحقیقات جراحی‌های کم‌تهاجمی یک فهرست از ۱۶۸ نفر از آنها تهیه و سپس از میان آنها با افراد مقیم در شهرستان تهران تماس گرفته شد. از این تعداد ۵۲ نفر جهت ملاقات حضوری و ارزیابی‌های نهایی مراجعه نمودند و در نهایت تعداد ۱۸ نفر ملاک‌های ورود به مطالعه را داشتند. از میان این ۱۸ نفر، ۱۶ نفر به صورت تصادفی انتخاب و در ادامه به روش تصادفی، ۸ نفر از آنها در دو گروه ترکیب شناخت‌درمانی گروهی با رژیم‌درمانی (گروه درمان ترکیبی) و گروه رژیم‌درمانی گمارش شدند. پس از اعمال وزن‌کشی اولیه و ارایه پرسش‌نامه خودکارآمدی به هر دو گروه و ثبت نمرات آنها، به گروه درمان ترکیبی (شناخت‌درمانی گروهی و رژیم‌درمانی) در طی ۲۰ جلسه‌ی ۲ ساعته مداخله شناخت‌درمانی گروهی و ۸ جلسه مداخله رژیمی ارایه شد. گروه درمان رژیمی نیز به طور هم‌زمان و موازی فقط مداخله رژیمی دریافت می‌نمود. نتایج به دست آمده به طور میانگین از یک کاهش وزن ۹/۹ درصدی آزمودنی‌ها در گروه درمان ترکیبی و معنادار بودن آن در سطح ۰/۰۵ گزارش می‌کند. کاهش وزن ۳/۴۱ درصدی آزمودنی‌ها در گروه رژیم‌درمانی و در سطح ۰/۰۵ درصد کاهش وزن معناداری را نشان نداد. نتایج حاصل از نمره خودکارآمدی آزمودنی‌ها در گروه درمان ترکیبی، بیانگر افزایش ۴۵/۲۴ درصدی در مجموع نمرات خودکارآمدی می‌باشد. این افزایش در سطح ۰/۰۵ درصد معنادار بود. در گروه رژیم‌درمانی نیز ۸/۰۶ درصد افزایش در نمرات خودکارآمدی مشاهده شد که در سطح ۰/۰۵ درصد افزایش معناداری را نشان نداد. مقایسه داده‌های مذکور نشان می‌دهد که ترکیب گروه‌درمانی شناختی با رژیم‌درمانی در مقایسه با رژیم‌درمانی منجر به کاهش وزن بیشتر و افزایش بیشتر خودکارآمدی در زنان مبتلا به چاقی می‌شود. در عین حال میان خودکارآمدی زنان مبتلا به چاقی در ابتدای درمان با میزان وزن آزمودنی‌ها در انتهای درمان و همین‌طور نرخ ترک درمان آنها، ارتباط معناداری در هر دو گروه یافت نشد.

کلیدواژه: شناخت‌درمانی گروهی، رژیم‌درمانی، چاقی، خودکارآمدی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: معرفی پژوهش

۱	..... ۱-۱- مقدمه
۳	..... ۲-۱- بیان مسئله
۶	..... ۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش
۷	..... ۴-۱- اهداف پژوهش
۸	..... ۱-۴-۱- هدف کلی
۸	..... ۲-۴-۱- اهداف ویژه
۸	..... ۵-۱- فرضیه‌های پژوهش
۹	..... ۶-۱- متغیرهای پژوهش
۹	..... ۱-۶-۱- متغیر مستقل
۹	..... ۲-۶-۱- متغیر وابسته
۹	..... ۷-۱- تعریف متغیرهای پژوهش
۹	..... ۱-۷-۱- تعریف مفهومی
۹	..... ۲-۷-۱- تعریف عملیاتی

فصل دوم: پیشینه پژوهش

۱۲	..... ۱-۲- مقدمه
۱۲	..... ۲-۲- تعریف
۱۲	..... ۳-۲- تشخیص

۱۳	..... ۴-۲- شیوع
۱۳	..... ۵-۲- عوارض
۱۴	..... ۶-۲- سبب شناسی
۱۷	..... ۷-۲- درمان
۱۹	..... ۸-۲- گروه درمانی
۱۹	..... ۱-۸-۱- تاریخچه گروه درمانی
۲۰	..... ۲-۸-۱- گروه درمانی شناختی رفتاری
۲۰	..... ۳-۸-۱- مزایا و معایب گروه درمانی شناختی
۲۱	..... ۹-۲- گروه درمانی شناختی چاقی
۲۱	..... ۱-۹-۱- تعداد جلسات، زمان و تعداد اعضای گروه
۲۲	..... ۲-۹-۱- مکان برگزاری جلسات
۲۲	..... ۳-۹-۱- غیبت در جلسات
۲۲	..... ۴-۹-۲- رازداری
۲۳	..... ۵-۹-۲- وزن کشی
۲۳	..... ۶-۹-۲- ویژگی گروه و اعضای گروه درمانی
۲۴	..... ۷-۹-۲- غربالگری
۲۴	..... ۸-۹-۲- ملاقات انفرادی اولیه پیش از جلسه گروهی
۲۴	..... ۹-۹-۲- فرمت جلسات
۲۵	..... ۱۰-۹-۲- تکالیف خانگی
۲۵	..... ۱۱-۹-۲- بازخورد
۲۶	..... ۱۲-۹-۲- اهداف گروه درمانی شناختی چاقی

۲۸ ..... ۱۰-۲ - خود کارآمدی

۳۱ ..... ۱۱-۲ - پیشینه

فصل سوم: روش پژوهش

۳۸ ..... ۱-۳ - مقدمه

۳۸ ..... ۲-۳ - طرح پژوهش

۳۸ ..... ۳-۳ - روش پژوهش

۳۸ ..... ۴-۳ - شرکت کنندگان در پژوهش

۳۸ ..... ۱-۴-۳ - جامعه پژوهشی

۳۸ ..... ۲-۴-۳ - نمونه و روش نمونه گیری

۳۹ ..... ۵-۳ - روش اجرا

۴۰ ..... ۶-۳ - محتوای جلسات

۴۵ ..... ۷-۳ - ابزارهای پژوهش

۴۸ ..... ۸-۳ - روش آماری

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل آماری

۵۱ ..... ۱-۴ - مقدمه

۵۵ ..... ۲-۴ - داده‌های توصیفی

۵۵ ..... ۱-۲-۴ - داده‌های قصد درمان

۵۸ ..... ۲-۲-۴ - داده‌های پروتوکل

۶۰ ..... ۳-۴ - بررسی فرضیه‌ها

۶۰ ..... فرضیه شماره یک

۶۱ ..... ۱-۳-۴ - داده‌های قصد درمان

۶۱	..... ۴-۳-۲- داده‌های پروتوکل
۶۳	..... فرضیه شماره دو
۶۳	..... ۴-۳-۳- داده‌های قصد درمان
۶۵	..... ۴-۳-۴- داده‌های پروتوکل
۶۸	..... فرضیه شماره سه
۶۸	..... ۴-۳-۵- داده‌های قصد درمان
۷۱	..... ۴-۳-۶- داده‌های پروتوکل
۷۳	..... فرضیه شماره چهار

فصل پنجم: بررسی و تفسیر نتایج پژوهش

۷۶	..... ۵-۱- مقدمه
۷۶	..... ۵-۲- تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها
۷۸	..... فرضیه شماره یک
۷۸	..... فرضیه شماره دو
۷۹	..... فرضیه شماره سه
۸۰	..... فرضیه شماره چهار
۸۳	..... ۵-۳- محدودیت‌های پژوهش
۸۳	..... ۵-۴- پیشنهادها، نظری، کاربردی
۸۴	..... منابع
۹۰	..... پیوست‌ها و ضمائم
۹۱	..... پیوست شماره یک: فرم تعهدنامه رازداری در گروه
۹۲	..... پیوست شماره دو: فرم رضایت‌نامه آگاهانه داوطلبان انسانی شرکت کننده در طرح تحقیقاتی

- پیوست شماره سه: راهنمای گروه درمانی شناختی چاقی..... ۹۸
- پیوست شماره چهار: فرم ثبت اطلاعات دموگرافیک..... ۱۱۹
- پیوست شماره پنج: پرسش نامه خودکارآمدی سبک زندگی مربوط به وزن..... ۱۲۱
- پیوست شماره شش: پرسش نامه الگوهای خوردن و وزن..... ۱۲۳

فهرست جداول و نمودارها

عنوان

صفحه

۴۱	..... ۱-۳- جدول رثوس کلی جلسات.....
۵۳	..... ۱-۴- جدول داده‌های توصیفی گروه درمان رژیم.....
۵۴	..... ۲-۴- جدول داده‌های توصیفی گروه ترکیب شناخت‌درمانی گروهی و رژیم‌درمانی.....
۵۵	..... ۳-۴- جدول میانگین و انحراف استاندارد سن آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه درمان.....
۵۵	..... ۴-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه سن دو گروه قبل از درمان.....
۵۶	..... ۵-۴- جدول میانگین و انحراف استاندارد وزن آزمودنی‌های دو گروه به تفکیک قبل و بعد از درمان.....
۵۶	..... ۶-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه سن دو گروه قبل از درمان.....
۵۷	..... ۱-۴- نمودار وزن آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه قبل و بعد از درمان.....
۵۸	..... ۷-۴- جدول میانگین و انحراف استاندارد سن آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه درمان.....
۵۸	..... ۸-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه سن دو گروه قبل از درمان.....
۵۸	..... ۹-۴- جدول میانگین وزن و انحراف استاندارد آزمودنی‌های دو گروه به تفکیک قبل و بعد از درمان.....
۵۹	..... ۱۰-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه وزن دو گروه قبل از درمان.....
۵۹	..... ۲-۴- نمودار وزن آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه قبل و بعد از درمان.....
۶۰	..... ۱۱-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه وزن دو گروه رژیم‌درمانی، قبل و بعد از درمان.....
۶۰	..... ۱۲-۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه وزن گروه درمان ترکیبی، قبل و بعد از درمان.....
۶۱	..... ۱۳-۴- جدول نتایج آماری آزمون واریانس اندازه‌گیری‌های مکرر برای تحلیل مقایسه اختلاف وزن قبل و بعد از درمان دو گروه.....

- ۶۱-۴-۱۴- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه وزن دو گروه رژیم‌درمانی، قبل و بعد از درمان.....
- ۶۲-۴-۱۵- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه وزن گروه درمان ترکیبی، قبل و بعد از درمان.....
- ۶۲-۴-۱۶- جدول نتایج آماری آزمون واریانس اندازه‌گیری‌های مکرر برای تحلیل مقایسه اختلاف وزن قبل و بعد از درمان دو گروه.....
- ۶۳-۴-۱۷- جدول نمره خودکارآمدی آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه قبل و بعد از درمان.....
- ۶۳-۴-۳- نمودار میانگین نمره خودکارآمدی در دو گروه.....
- ۶۴-۴-۱۸- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه خودکارآمدی گروه رژیم‌درمانی، قبل و بعد از درمان
- ۶۴-۴-۱۹- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه خودکارآمدی گروه درمان ترکیبی، قبل و بعد از درمان
- ۶۵-۴-۲۰- جدول نتایج آماری آزمون واریانس برای اندازه‌گیری‌های مکرر برای تحلیل مقایسه اختلاف خودکارآمدی دو گروه قبل و بعد از درمان.....
- ۶۵-۴-۲۱- جدول نمره خودکارآمدی آزمودنی‌ها به تفکیک دو گروه قبل و بعد از درمان.....
- ۶۶-۴-۴- نمودار میانگین نمره خودکارآمدی در دو گروه.....
- ۶۶-۴-۲۲- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه خودکارآمدی گروه رژیم‌درمانی، قبل و بعد از درمان
- ۶۷-۴-۲۳- جدول نتایج آماری آزمون تی وابسته برای تحلیل مقایسه خودکارآمدی گروه درمان ترکیبی، قبل و بعد از درمان
- ۶۷-۴-۲۴- جدول نتایج آماری آزمون واریانس برای اندازه‌گیری‌های مکرر برای تحلیل مقایسه اختلاف میان خودکارآمدی قبل و بعد از درمان.....
- ۶۸-۴-۲۵- جدول نتایج آماری آزمون مانکووا برای تحلیل رابطه خودکارآمدی ابتدای درمان با میزان وزن نهایی دو گروه....
- ۶۹-۴-۲۶- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی در گروه رژیم‌درمانی.....
- ۶۹-۴-۲۷- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی بدون در نظر گرفتن مدل‌های غیرمعنی‌دار در گروه رژیم‌درمانی.....
- ۷۰-۴-۲۸- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی در گروه درمان ترکیبی.....
- ۷۰-۴-۲۹- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی بدون در نظر گرفتن مدل‌های غیرمعنی‌دار در گروه درمان ترکیبی.....

- ۳۰-۴- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی در گروه رژیم‌درمانی..... ۷۱
- ۳۱-۴- جدول ضرایب در معادله رگرسیونی در گروه درمان ترکیبی..... ۷۲
- ۳۲-۴- نتایج آماری آزمون تی مستقل برای تحلیل مقایسه میانگین خودکارآمدی افرادی که درمان را کامل یا ترک کرده-
اند..... ۷۳
- ۳۳-۴- نتایج آماری آزمون تی مستقل برای تحلیل مقایسه میانگین خودکارآمدی افرادی که در گروه درمان رژیم‌درمانی درمان را
کامل یا ترک کرده‌اند..... ۷۴
- ۳۴-۴- نتایج آماری آزمون تی مستقل برای تحلیل مقایسه میانگین خودکارآمدی افرادی که در گروه درمان ترکیبی درمان را
کامل یا ترک کرده‌اند..... ۷۴

فصل اول

معرفی پژوهش

